

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Realizacja koprodukcji teatralnych jako przykład zarządzania projektami w działalności kulturalnej

PROMOTOR

Prof. dr hab. Emil Orzechowski

INFORMACJE OGÓLNE

Rozprawa liczy 252 strony, podzielona jest na cztery rozdziały, poprzedzone wstępem i podsumowane w zakończeniu, posiada spis wykorzystanej literatury, zawierający 180 pozycji bibliograficznych, a także indeks i spis zamieszczonych w niej rysunków, wykresów oraz tabel.

ZARYS PROBLEMATYKI PRACY

Obserwacja współczesnych instytucji kultury dostarcza informacji na temat zmian zachodzących w mechanizmach zarządzania, finansowania i organizowania działalności kulturalnej. Wskazuje to na widoczność efektów decyzji związanych z polityką kulturalną danego państwa bądź regionu i formułowaniem sposobów upowszechniania, tworzenia i chronienia kultury, do których dostosowują się instytucje. Nowe rozwiązania szybko weryfikowane są w praktyce, ponieważ mają bezpośredni wpływ na ilość premier, wystaw, koncertów czy też projektów o charakterze edukacyjnym. Często zdarzają się również sytuacje, gdy praktyka tworzenia nowych wypowiedzi o charakterze kulturowym poprzedza ujęcie formalne i teoretyczne dokonujących się zjawisk. Tak jest w przypadku teatrów, których sposoby działania pokazują od kilku lat, jakie są aktualne trendy modyfikujące dotychczasowe tryby produkowania i pokazywania sztuk performatywnych. Przekształcenia te pojawiają się na poziomie pragmatycznym – w czasie decyzji kuratorskich i organizacyjnych. W niewielkim zaś stopniu znajdują odzwierciedlenie w refleksji naukowej na temat najnowszego teatru. Główne obszary zmian to drogi tworzenia nowych przedstawień i kształtowania działalności w ujęciu instytucjonalnym, a także nasilająca się tendencja do interdyscyplinarności i korzystania z formatów projektowych. Czynniki te – z uwagi na swoją doniosłość w funkcjonowaniu teatrów – wpływają na cały kontekst pracy w tej dziedzinie sztuki, poczynając od kwestii organizacyjnych, przez artystyczne, po zagadnienia związane z recepcją i odbiorem nowych dzieł scenicznych. Wyjątkowo istotne są tym samym próby zrozumienia tych szybko zachodzących procesów oraz szukanie odpowiedzi na pytanie czy oznaczają one dla teatru nieodwracalne zmiany i jeśli tak – to jaki będzie ich rezultat. Dlatego też w pracy problematykę zarządzania projektami kulturalnymi i postępującej "projektyzacji" rzeczywistości społecznej i artystycznej analizowano w kontekście krótko-, średnio- i długoterminowego wpływu oraz w nawiązaniu do trwałości dokonujących się przekształceń.

PROBLEM BADAWCZY

W pracy sformułowano następujący problem badawczy:

Jak proces realizacji koprodukcji teatralnych odzwierciedla sposób rozumienia i zarządzania projektami w działalności kulturalnej i czy przyjęte rozwiązania są zgodne z metodykami zarządzania projektami oraz czy popularność nierutynowych działań artystycznych, określanych mianem projektów, stanowi dowód na postępującą projektyzację w organizowaniu i tworzeniu wydarzeń kulturalnych, i jakie są źródła, a także efekty tego zjawiska?

OPIS BADANIA EMPIRYCZNEGO

Przeprowadzone badania miały charakter jakościowy. Jako podstawową metodę badawczą przyjęto

studium przypadku (*case study*), która jest uznana i rekomendowana w naukach o zarządzaniu. W celu zachowania poprawności metodologicznej zastosowano triangulację technik badawczych. Zdecydowano się na analizę dokumentów i wywiady pogłębione. Na potrzeby badań wybrane zostały trzy heterogeniczne przypadki, dzięki czemu możliwe było zidentyfikowanie odmiennych cech, charakteryzujących pracę projektową w kulturze. W trakcie badań przeprowadzono 20 wywiadów oraz przeanalizowano dokumentację projektową w postaci wniosków, raportów, regulaminów, sprawozdań oraz doniesień medialnych.

PREZENTACJA DANYCH EMPIRYCZNYCH

Dane uzyskane z badań empirycznych pozwoliły na rozwiązanie postawionego problemu badawczego. Specyfika zarządzania projektami kulturalnymi jest ściśle powiązana z szeregiem fenomenów pojawiających się w życiu społecznym, w którym szczególny nacisk kładzie się obecnie na szybkość i krótkotrwałość działań. Z tego powodu projektacja teatru wpisuje się w szerszy kontekst zmian w kulturze, a źródła tego zjawiska należy rozumieć w powiązaniu z wydarzeniami z przeszłości oraz dostrzegać ich efekty, które kształtować będą przyszłość. Na podstawie badań możliwe było zidentyfikowanie cech projektów kulturalnych, projektacji oraz określenie ich wpływu na sztukę teatru. Równocześnie wskazano na szanse i zagrożenia związane z tą tendencją.

WKŁAD W ROZWÓJ NAUKI I IMPLIKACJE PRAKTYCZNE

Praca, głównie z uwagi na zastosowaną metodologię, przyczynia się do rozwoju dyscypliny i pogłębienia tematu łączenia kwestii artystycznych i zarządczych w refleksji naukowej. Mając na uwadze praktyczne zastosowanie wyników badań, sformułowano propozycje optymalnych rozwiązań dotyczących pracy projektowej w kulturze:

1. konsultowanie tematycznych punktów ciężkości programów zakładających współfinansowanie projektów artystycznych ze środków publicznych przez szeroki krąg zainteresowanych osób, w tym twórców, odbiorców i teoretyków kultury;
2. skrócenie czasu oczekiwania na podejmowanie decyzji przez grantodawców i takie formułowanie wytycznych projektowych, by nie ograniczać wizji artystycznych, a zarazem weryfikować propozycje ważne dla rozwoju sztuki i odbiorców oraz możliwe do zrealizowania;
3. prowadzenie dokumentacji projektowej i precyzyjne określenie wszystkich zobowiązań stron w umowie projektowej pomiędzy grantodawcami i beneficjentami oraz pomiędzy partnerami poszczególnych działań;
4. wypracowanie adekwatnych dla kultury narzędzi kontroli i ewaluacji, które nastawione będą na elastyczne reagowanie i ciągłe uczenie się, a nie bezproduktywne doszukiwanie się nieprawidłowości;
5. myślenie o projektach w kulturze w kontekście procesu, a nie sztywnych ram faktów dokonanych, które należy skopiować;
6. planowanie strategii organizacyjnych i artystycznych z wyprzedzeniem oraz dokonywanie selekcji możliwości projektowych pod kątem wartości merytorycznej dla programu danego ośrodka w ujęciu długoterminowym, tym samym unikanie angażowania się w każdy możliwy projekt w celu zachowania tempa;
7. przywiązywanie uwagi do komunikacji, a tym samym implementowanie założeń zarządzania partycypacyjnego – w tym celu można również posłużyć się prostymi narzędziami internetowymi, które chronią przed informacyjnym nadmiarem, pozwalając skupić się na aktualnie najistotniejszych wydarzeniach i tematach;
8. większa refleksja nad zasadnością naśladowania działań innych instytucji w celu uchronienia się przed programową homogenizacją kultury i powielaniem sprawdzonych rozwiązań, co może prowadzić do stagnacji;
9. dostrzeganie w projektach rozwiązania artystycznego oraz organizacyjnego i szukanie właściwej równowagi między tymi dwoma czynnikami.